

Nr 8

Utlåtande i anledning av väckta motioner om översändande av pass genom postverket.

Första lagutskottet har behandlat två inom riksdagen väckta, till lagutskott hänvisade motioner, nr 439 i första kammaren av herr *Tage Johansson* samt nr 554 i andra kammaren av fru *Ekroth* och herr *Rask*. I motionerna, vilka är likalydande, hemställs att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om "sådan ändring av Kungl. kungörelse den 31 maj 1940 (nr 471) och Kungl. kungörelse den 20 november 1964 (nr 830) att möjligheter tillskapas för passökande att erhålla utfärdat pass genom postverkets försorg".

Gällande bestämmelser

Bestämmelser om utfärdande av pass har upptagits i kungörelsen den 31 maj 1940 (nr 471) om utfärdande inom riket av pass åt svensk medborgare för utrikes resa (passkungörelsen), senast ändrad genom kungörelse den 20 november 1964 (nr 830). I passkungörelsen föreskrives, såvitt nu är av intresse, i huvudsak följande.

Pass åt svensk medborgare för utrikes resa utfärdas inom riket av länsstyrelsen. I ort, som inte utgör länsstyrelsens residensort, kan polismyndigheten i länsstyrelsens ställe vara passmyndighet om rikspolisstyrelsen efter samråd med länsstyrelsen så bestämt (1 §). Pass skall utfärdas enligt särskilt formulär (passformulär) (2 §) och må utfärdas att gälla för en tid av högst fem år från utfärdandet (3 §). Passökande har att personligen inställa sig inför passmyndighet eller polismyndighet eller å polisvaktkontor, där ansökningar om erhållande av pass enligt passmyndighetens bestämmande skall mottagas. Inställelse erfordras dock inte i fråga om barn som är avsett att införas i pass för föräldrarna eller endera av dem. Där särskilda skäl ej påkallar annat, skall inställelsen ske inför myndighet i den ort där sökanden har sitt hemvist (4 §). Ansökning om erhållande av pass skall avgivas på tro och heder på särskilt formulär. Vid ansökningen skall fogas a) åldersbetyg eller annat intyg om sökandens födelsetid och födelseort och svenska medborgarskap; b) välliknande fotografi i två exemplar av sökanden; c) å det ena exemplaret av fotografiet anbringat intyg av känd trovärdig person att fotografiet föreställer sökanden, dock att sådant intyg ej erfordras i fråga om person som på annat sätt tillförlitligen styrker sin identitet; d) ännu gällande pass, som må ha utfärdats för sökanden (5 §). Utredning i passärende skall i första hand verkställas av den myndighet, till vilken ansökningen ingivits. Utredningen skall avse att utröna om hinder möter mot utfärdande av pass för sökanden (7 §). Om ansökan om erhållande av pass bifalles, har passökande att

på därför avsedd plats på passformuläret teckna sitt namn. Att så skett skall på formuläret vitsordas av den som lämnar ut passet till sökanden. Sistnämnda bestämmelser gäller dock inte i fråga om barn som införes i pass för föräldrarna eller endera av dem, och ej heller när särskilt pass utfärdas för ej skrivkunnigt barn. Har sökanden förklarat sig vilja avhämta passet hos viss polismyndighet, skall passmyndigheten översända passet till den av sökanden uppgivna polismyndigheten (9 §).

Motionerna

I motionerna framhålles att bestämmelserna om skyldighet för passökanden att personligen inställa sig hos passmyndigheten eller av sökanden uppgiven polismyndighet medför stora olägenheter för den passökande, som har att avhämta passet å tid på dagen då vederbörande myndighet har öppet. De flesta pass- och polismyndigheter har enligt motionärerna inte kvällsöppet för dessa angelägenheter, varför dyrbar arbetstid måste offras för den passökande. Olägenheterna har genom den nya polisorganisationen accentuerats för boende i de många kommuner i landet, som nu inte har några tjänstgörande polismän på orten.

Den personliga inställelsen för att avhämta pass kan enligt motionärerna väl i och för sig vara motiverad med hänsyn till den kontroll som passmyndigheten eller polismyndigheten utövar just vid det tillfälle när passet överlämnas, men det torde enligt deras mening inte vara uteslutet att utlämnandet kan ordnas på ett mera smidigt sätt. Motionärerna anser det ligga nära till hands att anlita postverket för uppgiften. Om passmyndigheten skickar passet till den passökande per post så kan vederbörande på sin hemort och på bekväma tider kvittera ut handlingen. Ett sådant förfaringssätt användes, framhåller motionärerna, vid utlämnandet av körkort utan att kravet på att handlingen inte kommer i orätta händer eftersättes. Om utlämnandet sker genom postverkets försorg kan, om så anses nödvändigt, den passökandes namn tecknas inför vederbörande postfunktionär. Denne kan samtidigt vitsorda kvitteringen.

Utskottet

Vid ansökan om pass skall, som närmare framgår av redogörelsen ovan, sökanden personligen inställa sig hos passmyndighet, polismyndighet eller, i vissa fall, på polisvaktkontor i orten. Om ansökan bifalles, måste sökanden dessutom infinna sig personligen hos pass- eller polismyndigheten för att hämta passet. Detta motiveras av att sökandens namnteckning i passet skall vitsordas av den som lämnar ut det.

I förevarande motioner framhålles att skyldigheten att personligen hämta pass ofta medför stora olägenheter för de passökande med hänsyn till pass- och polismyndigheternas belägenhet och expeditionstider. Motionärerna föreslår sådan ändring av bestämmelserna att passmyndigheten skall kunna skicka passet till sökanden per post så att denne i sin hemort på bekväma tider kan kvittera ut handlingen.

Utskottet ansluter sig till motionernas syfte att underlätta för allmänheten att utfå

pass. Genom ändrade bestämmelser på området synes nämligen den passökandes olägenheter i form av tidsspillan och kostnader avsevärt kunna begränsas. Under utskottets behandling av ärendet har emellertid upplysts att passkungörelsen för närvarande är föremål för översyn inom justitiedepartementet, varvid jämväl det av motionärerna aktualiserade spörsmålet överväges. Något initiativ från riksdagens sida i anledning av motionerna synes därför icke påkallat.

Utskottet hemställer,

att förevarande motioner, I: 439 och II: 554, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 21 februari 1967

På första lagutskottets vägnar:

INGRID GÄRDE WIDEMAR

Vid detta ärendes behandling har närvarit

från första kammaren: herr Erik Svedberg, fröken Mattson, herrar Hjorth, Arvidson, Ernulf, Svanström, fru Lilly Ohlsson och herr Lidgard;

från andra kammaren: fru Gärde Widemar, fru Johansson*, herr Svensson i Vä, fröken Bergegren, herr Gustafsson i Borås, fröken Andersson i Strängnäs, fru Lindkvist och fru Heurlin.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.